

Pačesová, Jaroslava

VIII. mezinárodní kongres fonetických věd

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná.
1974-1975, vol. 23-24, iss. A22-23, pp. 274-275

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100499>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

pádové gramatiky je Ch. Fillmore, který si uvědomil úzkou souvislost syntaxe s lexikálně sémantickými vlastnostmi slov. K „pádovým gramatikám“ patří svým přístupem k syntaxi také např. práce Andersonova (1971), který v ní naznačuje možnosti sblížení koncepce „pádové“ gramatiky s tradiční naukou o pádu.

Dokonce i u zastánců směru „tagmémického“ se projevil zájem o otázky sémantické struktury věty. A. Becker, který je zákem Pikeovým (se jménem K. Pikea je spjat směr „tagmémický“), zabývá se ve své práci analýzou sématických funkcí anglického subjektu a způsoby jeho vyjádření. Vhodně spojuje kladné prvky tagmémické teorie s některými rysy generativního rázu.

W. L. Chafe se pokouší ve své knize (z r. 1970) vytvořit soustavnou sémantickou teorii. Svě pojetí charakterizuje dvěma myšlenkami: 1. „sémantické struktury jsou budovány na principu slovesného centra“ (161), 2. je třeba dbát rozdílu mezi větnými elementy, které nesou informaci starou, a elementy, které nesou informaci novou.

Problematikou syntaktické a sémantické struktury věty se zabývá také lipský slavista R. Růžička. Zdůrazňuje především těsné funkční sepětí gramatického a sémantického komponentu věty a dospívá k názoru, že ke zjištění vztahů mezi gramatikou a sémantikou je nejuvhodnější analýza tříd slov.

Těmito několika informacemi bychom rádi upozornili na bohatou náplň jednotlivých kapitol a doporučili tak tuto významnou práci, jejíž četba bude užitečná každému, kdo hledá informace o novějších studiích zaměřených na sémantickou strukturu věty. Uvážíme-li nedávna data vydání většiny analyzovaných publikací, je nutné ocenit rovněž obdivuhodnou pohotovost, s jakou dokázal kolektiv zpracovat a předložit informace i o nejnovějších pracích.

Zdeňka Stavinohová

VIII. mezinárodní kongres fonetických věd

(Po Amsterdamu (1932), Londýně (1935), Ghentu (1938), Helsinkách (1961), Münsteru (1966), Praze (1967) a Montreálu (1971) došlo v srpnu 1975 dosud k poslednímu, v pořadí osmému mezinárodnímu kongresu fonetických věd. Pořadatelstvím byla pověřena Univerzita v Leedsu a dlužno říci, že se svého poslání zhostila velmi čestně. Areál této univerzity, lokalizovaný mimo město, se ukázal jako velmi vhodné prostředí pro konání kongresu; soustřeďuje totiž nejen řadu moderně vybavených přednáškových sálů různé velikosti a s audiovizuálním zařízením, ale i možnosti přiměřeného ubytování a stravování pro účastníky. Příprava kongresu, jeho organizace a průběh byla svěřena Stálému výboru pro organizaci mezinárodních kongresů, jemuž předsedal D. B. Fry, profesor na londýnské University College, dále organizační výbor s předsedou MacCarthym a 20-členný čestný výbor. A je jistě potěšitelné na tomto místě konstatovat, že jak ve stálém, tak v čestném výboru mělo Československo své zastoupení (členem obou je pracovník pražské filozofické fakulty Karlovy Univerzity prof. dr. Milan Romportl, DrSc.).

Kongresu se zúčastnilo přes 600 účastníků z vědeckých pracovišť celého světa. I když tedy nedosáhl počtu 900 účastníků, jež zaznamenal VI. kongres fonetických věd konaný v Praze, patří kongres v Leedsu nesporně k jednomu z největších setkání pracovníků v oboru fonetických věd.

Plenární referáty byly zadány význačným badatelům, dobře známým vědecké veřejnosti jako P. Lagfegedovi, W. Š. Y. Wangovi, A. Martinetovi, K. N. Stevensovi, D. B. Fryovi, A. M. Libermanovi, J. C. Wellsovi, H. A. Whitakerovi, E. Fischer-Jørgesonové a B. Lindblomovi a zahrnovaly širokou paletu jednotlivých oblastí fonetických věd. Kromě toho bylo předneseno přes 300 referátů ve 13 sekcích s následující tematikou: Obecná fonetika, Fonologie, Analýza konkrétních jazyků, Aplikovaná fonetika, Fyziologie řeči a její vnímání, Akustická fonetika, Syntéza řeči, Suprasegmentální prvky, Fonetika historická, Osvojování řeči a logopedie, Patologie řeči, terapie a foniatrie a konečně Sociofonetika a sociolingvistika.

Přesto, že jako kongresové jazyky byly připuštěny angličtina, francouzština a němčina, praxe se zaměřila téměř výhradně na angličtinu, a to nejen v referátech, ale i v diskusích. Mnozí účastníci by nepochybně uvítali, kdyby alespoň u plenárních referátů byl zajištěn simultánní překlad. Jak referáty, tak diskusní příspěvky budou publikovány v kongresovém sborníku, s jehož vydáním se počítá během jednoho roku.

Ve večerních hodinách se konaly veřejné diskuse, z nichž obzvláště atraktivní byly diskuse o larynxu a o užití automatického poznávání mluvěch. Po celou dobu trvání

kongresu měli účastníci možnost navštívit výstavu přístrojové techniky, kterou připravily jednak odborné firmy, jednak sami účastníci, dále výstavu vědeckých publikací s možností jejich eventuální koupě a konečně výstavky separátů, diapositivů, magnetofonových nahrávek a historických fotografií. Dvakrát pak zasedala Mezinárodní fonetická společnost, jejímž úkolem bylo jednak zhodnotit dosavadní práci, jednak zvolit nového prezidenta a tajemníka. Vpravdě historickou událostí se stal fakt, že do čela této významné vědecké společnosti organizované při UNESCO byl jednomyslně zvolen československý účastník, prof. dr. Milan Romportl, DrSc., funkce tajemníka pak byla svěřena prof. H. Hollienovi z univerzity floridské.

Devátý mezinárodní kongres fonetických věd se bude konat v Kodani v r. 1979.

Hodnotíme-li celkový průběh kongresu osmého, lze konstatovat, že šlo o akci zdařilou. Českoslovenští účastníci (v celkovém počtu šest pracovníků) měli příležitost informovat světovou fonetickou veřejnost o výsledcích bádání u nás, získat velmi dobrý přehled o současném světovém dění v oblasti fonetiky a příbuzných oborů a navázat vědecké kontakty s odborníky celého světa.

O 14 dní později se pak konalo v Londýně

III. mezinárodní symposium o dětské řeči

Po prvním symposiu s mezinárodní účastí o studiu dětské řeči, jehož iniciátorem byl brněnský profesor dr. K. Ohnesorg, DrSc., a za jehož předsednictví se toto konalo v r. 1970 na filozofické fakultě UJEP (sr. ref. Ohnesorg—Bartoš, SPFFBU A 19, 1971, 215—227) následovalo v r. 1972 symposium druhé, tentokrát v italské Florencii za předsednictví prof. Walburgy von Raffler Engel (sr. ref. J. Pačesové, SPFFBU A 21, 1973, 96). Jeho pokračováním je pak symposium třetí, konané ve dnech 3.—6. září 1975 v Londýně. O aktuálnosti pedolinguistické tematiky svědčí mj. i počet účastníků na těchto třech symposiích: zatímco Brno hostilo celkem 60 badatelů, Florencie již 145, Londýn pak vykazuje 265 účastníků.

Zátitu nad III. mezinárodním symposiem převzala „International Association for the Study of Child Language“, jejímž prezidentem je známý pedolinguista prof. Ch. Ferguson, pořadatelem pak byla „School of Oriental and African Studies“ při londýnské univerzitě a organizační výbor v čele s prof. Natalií Watersonovou.

Zasedání probíhalo v následujících sekcích: 1. Jazyk a vědomí (s předsedkyní T. Slamou-Cazacu), 2. Dětská sociolinguistika (předsedkyně S. Ervin-Trip), 3. Osvojování jazyka (předsedkyně R. Söderbergh), 4. Semantický vývoj (předseda N. Stemmer), 5. Syntaktický vývoj (předseda R. Cromer), 6. Kinesika (předsedkyně W. von Raffler Engel), 7. Bilingvalismus (předsedkyně Els Oksaar), 8. Fonologický vývoj (předseda Ch. Ferguson), 9. Obecné zákonitosti při osvojování jazyka (předseda D. I. Slobin), 10. Osvojování jazyka u defektního dítěte (předseda G. Ivimey).

Úvodní referát v každé sekci pronesl předseda sekce, který rovněž řídil další referáty a usměřoval diskusi k dané tematice. Celkem bylo předneseno 81 referátů. Středem zájmu zůstávají evidentně otázky týkající se dětského fonologického systému, zejména živou diskusi vzbudila jeho vztahu k fonologickému systému dospělých. Nicméně i jiným aspektům dětské řeči je věnována vzrůstající pozornost, jak prokazují nejrůznější témata přednesených referátů a bohatá diskuse k nim.

Ač svým rozsahem nevelké (ve srovnání s mezinárodním kongresem fonetických věd v Leedsu), prokázalo londýnské symposium, jak prospěšné je setkání badatelů pro rozvoj oboru, pro seznámení se současnými trendy i pro získání cenných informací o stavu výzkumu na tom kterém pracovišti. A jest si přáti, aby proto našlo své pokračování v symposiu čtvrtém, k němuž by mělo dojít v roce 1977 zatím neznámo kde.

Jaroslava Pačesová

Stockholms Universitet, Institutionen för Nordiska Språk: Project Child Language Syntax, Report No 1, 2, Stockholm 1973

There are numerous recent works which the reader can explore in order to get a picture of the child's acquiring the grammar. The early diarists (let us mention here at least A. N. Gvozdev, P. Guillaume, M. N. Lewis and A. L. Blumenthal) were just as concerned with what the child is trying to say as how he is saying it. Though unsystematic